

**ប្រទេសកម្ពុជា៖ ផែនការសកម្មភាពជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច
ជាវិធានការដែលត្រូវការ ក្នុងចំណោមវិធានការនានា ដើម្បីកែលម្អសិទ្ធិមនុស្ស
(នេះជាការលើកឡើងរបស់អ្នកជំនាញ)**

ក្រុងហ្សឺណែវ (២៦ កក្កដា ២០២៤)៖ ថ្ងៃនេះ អ្នកជំនាញឯករាជ្យរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ អំពាវនាវដល់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឲ្យអនុវត្តផែនការសកម្មភាពជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច។

អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា លោក វីធីត ម៉ាន់តាផន មានប្រសាសន៍ថា នៅចុងបញ្ចប់នៃដំណើរទស្សនកិច្ចផ្លូវការលើកទីបីរបស់គាត់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ថា «គួរតែមានសេវាច្រកចេញចូលតែមួយ ដើម្បីជួយសហគមន៍ក្នុងការទទួលសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិចរបស់ខ្លួន។»

អ្នកជំនាញឯករាជ្យប្រទេសនេះបានកោតសរសើរចំពោះប្រទេសកម្ពុជា ដែលបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងច្បាប់អំពីសញ្ញាណជំនឿជនជាតិដើមភាគតិចនិងសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ប៉ុន្តែ ផែនការសកម្មភាពជាតិមានសារៈសំខាន់។ លោកបាននិយាយនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយថា «គួរតែមានវេទិកាឬក្រុមការងារថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីជំរុញឱ្យពួកគេពិភាក្សាសន្ទនាជាមួយអាជ្ញាធរ ដោយមានការផ្តល់ថវិការៀបចំមកជាមួយដែរ។» **(តំណភ្ជាប់)**

លោក វីធីត ម៉ាន់តាផន បានមកដល់ប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញទៅលើវឌ្ឍនភាពនៃការអនុវត្តរបៀបវារៈសកម្មភាពសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជាចំនួន១០ចំណុច ដែលលោកបានបង្ហាញនៅក្នុងឆ្នាំ២០២២ ដើម្បីកែលម្អស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្ស, បើកចំហលំហូររដ្ឋនិងនយោបាយ ព្រមទាំងត្រួតត្រាផ្លូវសម្រាប់កំណែទម្រង់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។

ក្នុងអំឡុងពេលបំពេញបេសកកម្មរយៈពេលប្រាំមួយថ្ងៃនេះ អ្នករាយការណ៍ពិសេសបានជួបមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលនៅមូលដ្ឋានក្នុងខេត្តរតនគិរីនិងខេត្តកណ្តាល ដោយផ្ដោតលើជនជាតិដើមភាគតិច។ «ការយល់ដឹងរបស់សង្គមទៅលើជនជាតិដើមភាគតិច ក៏អាចបណ្តុះឡើងតាមរយៈការអប់រំកាន់តែច្រើនអំពីវប្បធម៌របស់ពួកគេ ដូចជាការរៀបចំពិធីបុណ្យជាតិឬអន្តរជាតិស្តីពីសិល្បៈ និងវប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិចជាដើម។»

អ្នកជំនាញអង្គការសហប្រជាជាតិបានជួបជាមួយសហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ ដោយការទន្ទ្រានយកដីជូនតារបស់ពួកគេ និងការអភិវឌ្ឍន៍ដែលគ្មានគុណភាព ហើយគាត់ក៏បានទៅធ្វើទស្សនកិច្ចនៅពន្ធនាគារដែរ។ លោកបានកត់សម្គាល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់អាជ្ញាធរ ក្នុងការគាំទ្រវិធីសាស្ត្រនៃការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតណែនក្នុងពន្ធនាគារ។

លោកបានមានប្រសាសន៍ថា «ខ្ញុំជំរុញឱ្យប្រទេសកម្ពុជាអនុលោមតាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងធ្វើការឆ្ពោះទៅអនុវត្តវិធានការមិនយុំខ្លួននិងវិធានការសហគមន៍ គួបផ្សំនឹងកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងការកែលម្អគុណភាពនៃប្រព័ន្ធតុលាការ និងអ្នកពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ដែលជាប់ទាក់ទង។ «គួរតែមានលទ្ធភាពទទួលបានជំនួយផ្នែកច្បាប់កាន់តែច្រើន និងមានសមាជិកសង្គមស៊ីវិលជាអ្នកជួយ ដើម្បីបើកលំហសម្រាប់ជនត្រូវចោទ និងអ្នកជាប់ឃុំ ដោយមានការគាំទ្រដែលផ្តោតលើការយល់ចិត្តជាជាងការដាក់ទណ្ឌកម្មធ្ងន់ធ្ងរ»។

អ្នករាយការណ៍ពិសេសមានប្រសាសន៍ថា អ្នកជំទាស់នយោបាយនៅតែបន្តត្រូវយុំខ្លួន ហើយអ្នកតស៊ូមតិសិទ្ធិមនុស្សនិងជនបរិស្ថាន បន្តត្រូវបានកាត់ទោសពីបទញុះញង់ និងបទល្មើសដែលជាប់ទាក់ទងក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ, ការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី និងការស្វែងរកយុត្តិធម៌របស់ខ្លួនទៅវិញ។

លោក វីធីត ម៉ាន់តាផន អំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការកែទម្រង់ច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះមិនល្អក្នុងពេលនេះ ដែលដាក់លក្ខខណ្ឌរឹតបន្តឹងលើការងាររបស់សង្គមស៊ីវិល។ «ការដាក់ឱ្យមានច្បាប់, គោលនយោបាយ និងការអនុវត្តជាច្រើន ដែលជាប្រភេទវិតត្សិត ជាការរារាំងដល់ភាពជាភាគីពាក់ព័ន្ធទូលំទូលាយ ហើយនៅក្នុងដំណើរកំណែទម្រង់ច្បាប់ទាំងនោះ អាជ្ញាធរគួរតែបញ្ឈប់ការអនុវត្តច្បាប់ប្រភេទវិតត្សិតទាំងនេះឱ្យបានឆាប់រហ័ស។

របាយការណ៍ទី៤ របស់អ្នកជំនាញស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា នឹងចេញផ្សាយនៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៤។

ចប់

លោកសាស្ត្រាចារ្យ វីធីត ម៉ាន់តាផន ត្រូវបានតែងតាំងជាអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជាក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ២០២១។ លោកសាស្ត្រាចារ្យ វីធីត គឺជាសាស្ត្រាចារ្យច្បាប់ ជនជាតិថៃ ដែលមានបទពិសោធន៍យ៉ាងច្រើន ក្នុងការធ្វើការជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តសម្រាប់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ គាត់បានជួយដល់អង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងតួនាទីជាច្រើន រួមទាំងធ្វើជាអតីតអ្នករាយការណ៍ពិសេសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការលក់កុមារ, អតីតអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកូរ៉េ, អតីតអ្នកជំនាញឯករាជ្យ ស្តីពីការការពារប្រឆាំងអំពើហិង្សា និងការបៀតបៀនផ្នែកលើនិន្នាការកេរ្តិ៍និងអត្តសញ្ញាណយេនឌ័រ, អតីតប្រធានគណៈកម្មាធិការស៊ើបអង្កេតដែលចាត់តាំងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីប្រទេសកូដឌីវរ, អតីតប្រធានគណៈកម្មាធិការស៊ើបអង្កេតដែលចាត់តាំងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីសាធារណរដ្ឋអាហ្វហ្កានីស្តាន។

លោកសាស្ត្រាចារ្យ វីធីត ម៉ាន់តាផន គឺជាសាស្ត្រាចារ្យកិត្តិយស នៅមហាវិទ្យាល័យច្បាប់ នៃសាកលវិទ្យាល័យជូឡាឡុងកន នៅទីក្រុងបាងកក។ គាត់បញ្ចប់ការសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យអុកស្វត (បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ និងបរិញ្ញាប័ត្រផ្នែកប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល) និងសាកលវិទ្យាល័យលីបធីប្រ៊ីស៊ីល (អាជ្ញាបណ្ណពិសេសស្តីពី

ច្បាប់អឺរ៉ុប)។ គាត់ក៏ជាមេធាវី (ក្រុមហ៊ុន, Middle Temple, ទីក្រុង ឯដ៍)។ លោកសាស្ត្រាចារ្យ វីធីត ម៉ា តា ផ មា តួនាទីជាសហប្រធានក្រុមការងារសម្រាប់យុវជនសិទ្ធិមនុស្ស សុខភាព អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ។ គាត់បានបោះពុម្ពផ្សាយយ៉ាងច្រើន ស្តីពីច្បាប់អន្តរជាតិ, សិទ្ធិមនុស្ស, ច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ, ិង ច្បាប់ប្រព័ន្ធការអភិវឌ្ឍន៍។ គាត់ក៏ទទួលបានង្វាស់មួយចំនួន ដោយរួមទាំង ង្វាស់អប់រំសិទ្ធិមនុស្សអង្គការយូណេស្កូឆ្នាំ ២០០៤។ គាត់ក៏បានទទួលងារជា Knighthood (KBE) ក្នុងឆ្នាំ២០១៨។

អ្នករាយការណ៍ពិសេស, អ្នកជំនាញឯករាជ្យ ិងក្រុមការងារនានា គឺជាផ្នែកមួយដែលឆ្គាល់ថាជា **នីតិវិធីពិសេស** របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ នីតិវិធីពិសេស ជាស្ថាប័ន ធំជាងគេរបស់អ្នកជំនាញឯករាជ្យនៅក្នុង ប្រព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ គឺជាឈ្មោះទូទៅ យុវការឯករាជ្យរបស់ក្រុមប្រឹក្សាបំពេញកិច្ចការស្វែងរកការពិត និងតាមដានត្រួតពិនិត្យ ដែលដោះស្រាយស្ថានភាពប្រទេសជាក់លាក់ណាមួយ ឬបញ្ហាតាម ប្រធានបទនានា នៅគ្រប់ទិសទីក្នុងពិភពលោក។ អ្នកជំនាញនីតិវិធីពិសេស ធ្វើការស្ម័គ្រចិត្ត, ពួកគាត់មិន មែន ជាបុគ្គលិករបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយមិនទទួលបានប្រាក់បៀវត្សសម្រាប់ការងាររបស់ខ្លួនទេ។ ពួកគេ មា ក្បាច់ឯករាជ្យពីរដ្ឋ កិច្ចការ ឬសេចក្តីសម្រេច ដោយផ្អែកលើការសម្រេច ត្រឹមត្រូវរបស់ខ្លួន។

សម្លាប់រូបសេដ្ឋកិច្ចព័ត៌មានសូម ទាក់ទង Ruben Brouwer Ruben.brouwer@un.org
សម្រាប់ការសាកសួរព័ត៌មាន របស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ទាក់ទងនឹងអ្នកជំនាញឯករាជ្យរបស់អង្គការសហ ប្រជាជាតិ សូមទាក់ទង Dharisha Indraguptha (dhariasha.indraguptha@un.org) ឬ John Newland (john.newland@un.org)

តាមជា ព័ត៌មាន ទាក់ទងនឹងអ្នកជំនាញសិទ្ធិមនុស្សឯករាជ្យរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនៅលើ [Twitter@UN_SPExperts](https://twitter.com/UN_SPExperts)

មា ការព្រួយបារម្ភអំពីពិភពលោកដែលយើងកំពុងរស់នៅ?
សូម ក្រោកឈរឡើង ដើម្បីសិទ្ធិរបស់ជនណាមួយ នៅថ្ងៃនេះ

#Standup4humanrights
និង សូមចូលទៅកាន់គេហទំព័រ <https://www.standup4humanrights.org>